

FACULTY OF ECONOMICS
AND ADMINISTRATION

Masaryk University

PSEK Psychologie pro ekonomy

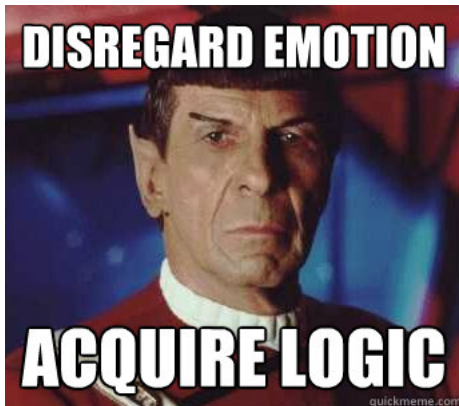
Emoce

Tato prezentace vznikla za podpory
Fondu rozvoje Masarykovy univerzity
Projekt: MUNI/FR/1282/2017
Inovace výuky psychologie, sociokulturních
a manažerských dovedností v rámci ESF

Potřebujeme emoce?

quick meme (2018a)

1. charakteristiky a dělení emocí

charakteristiky emocí

emoce: vymezení

emoce (emotions)

Lat. původ emovere (vzrušovat); podle většiny psychologů se skládají ze tří vzájemně propojených složek, kterými jsou subjektivní emocionální prožitky (fenomenologická komponenta), vnější expresivní chování a jejich fyziologické koreláty. Mají tři základní vlastnosti: délku trvání, intenzitu a polaritu.

základní charakteristiky emocí

- polarita
 - ... pozitivní ... negativní ...
- trvání
 - velmi krátké ... krátkodobé ... dlouhodobé ... velmi dlouhé
- intenzita
 - velmi slabé ... slabé ... silné ... velmi silné
- další vlastnosti
 - subjektivita
 - spontánnost
 - aktuálnost
 - předmětnost
 - vliv na paměť
 - ...

dělení emocí

základní dělení emocí

- podle intenzity a délky trvání:
 - afekty
 - nálady
 - vášně

- podle charakteru či kvality:
 - vyšší
 - nižší

základní dělení emocí: vymezení

afekt (affect)

Afekt označuje silné, krátce trvající emoce.

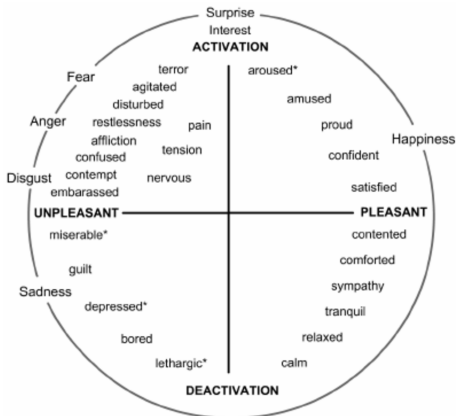
nálada (mood)

Nálada označuje dlouhodobější, méně intenzivní emoční stav, který nemusí mít zjevný nebo jasný předmět nebo stimul.

vášeň (passion)

Vášeň označuje dlouhodobější, více intenzivní emoční stav, který má relativně jasný předmět nebo stimul.

circumplex emoci

Russell (1980); Zagalo, Torres, and Branco (2005)

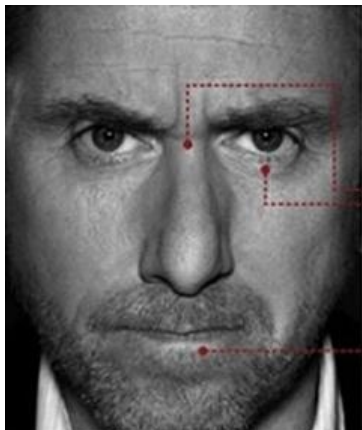
universální a základní emoce

- základní emoce
- univerzální emoce
 - Johnson-Laird and Oatley (1989): 5
 - Ekman (1992): 6
 - Jack, Garrod, and Schyns (2014): 4
 - ...

příklady emocí

příklad: základní univerzální emoce I/VII

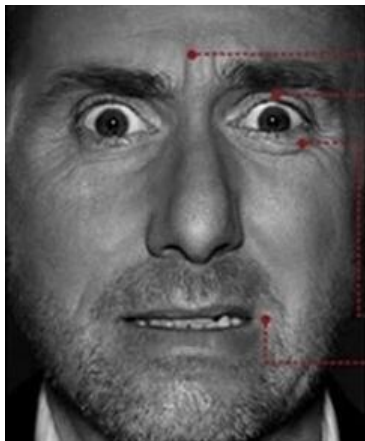
hněv

- ① obočí dole a u sebe
- ② ostrý pohled
- ③ semknuté rty

Baum (2009); subliminalhacking.net (2010)

příklad: základní univerzální emoce II/VII

strach

- 1 obočí zvednuté a stažené k sobě
- 2 zvednutá horní víčka
- 3 napnutá dolní víčka
- 4 rty lehce rovnoběžně roztažené

Baum (2009); subliminalhacking.net (2010)

příklad: základní univerzální emoce III/VII

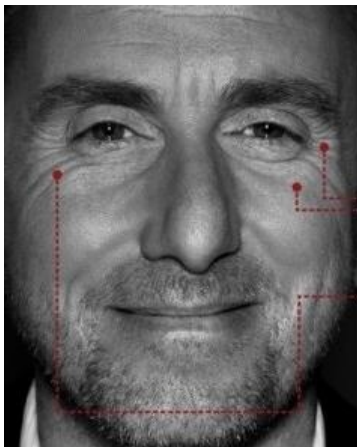

smutek

- ① poklesnutá horní oční víčka
- ② nezaostřený pohled
- ③ koutky úst lehce stažené dolů

Baum (2009); subliminalhacking.net (2010)

příklad: základní univerzální emoce IV/VII

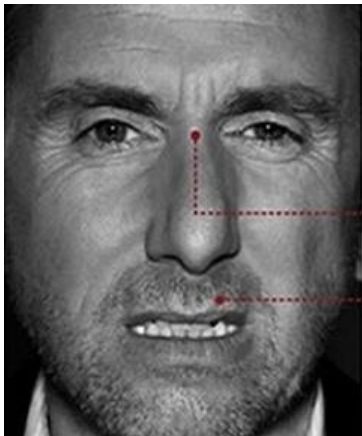
slast

opravdový ús měv vždy obsa huje:

- ① vrásky okolo očí
- ② líce tlačené nahoru
- ③ pohyb svalů kolem očí

Baum (2009); subliminalhacking.net (2010)

příklad: základní univerzální emoce V/VII

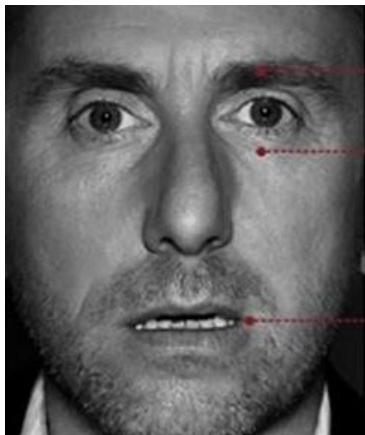

odpor

- ① vrašící se nos
- ② ohrnutý horní ret

Baum (2009); subliminalhacking.net (2010)

příklad: základní univerzální emoce VI/VII

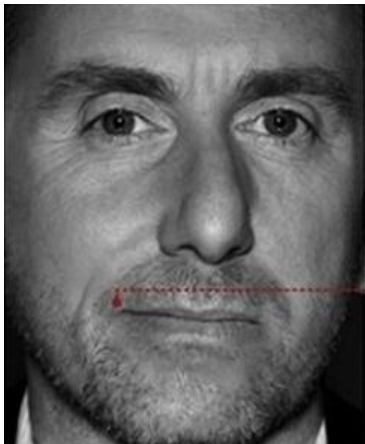
překvapení

trvá pouze jednasekundu

- ① zvednuté obočí
- ② rozšířené oči
- ③ otevřená ústa

Baum (2009); subliminalhacking.net (2010)

příklad: základní univerzální emoce VII/VII

opovržení

- 1 napjatý a zvednutý koutek úst na jedné straně obličeje

Baum (2009); subliminalhacking.net (2010)

příklad: morální emoce I/II

morální emoce (moral emotions)

Morální emoce označují emoce, které mají morální implikace.

příklad: morální emoce II/II

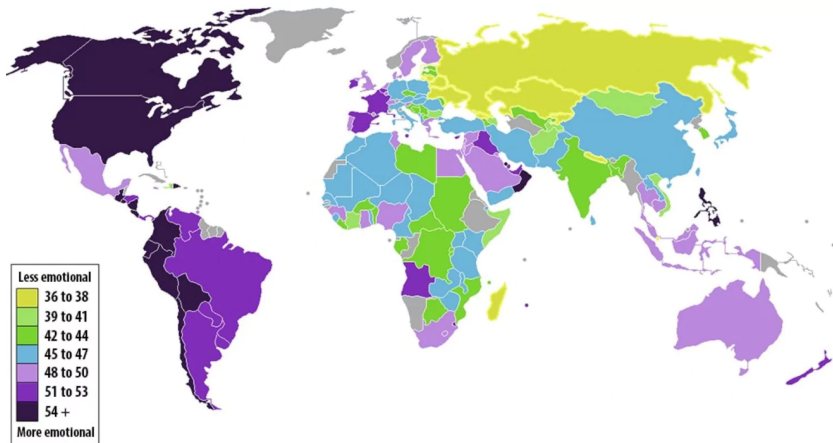
- Morání emoce
 - problém nurture vs. nature
 - vliv na rozhodování
 - efekt vedlejšího účinku / Knobův efekt (Knobe, 2003)

2. zdroje emocí

prožívání emocí

Fisher, Max (2012)

zdroje emocí: osobnost

- OSOBNOST
 - četnost
 - intenzita
 - polarita

The fact that [positive affectivity] is normally distributed means that half the population is not very smiley, cheerful, and ebullient, and not likely to become so [...]

Seligman (2002)

zdroje emocí: osobní charakteristiky

- VĚK
- POHLAVÍ
- NÁRODNOST / náležení do určité skupiny

zdroje emocí: čas

- DENNÍ DOBA
- DEN V TÝDNU
- ROČNÍ OBDOBÍ

zdroje emocí: další vlivy

- POČASÍ
- STRES
- SPÁNEK
- SOCIALIZACE A SOCIÁLNÍ AKTIVITY
- CVIČENÍ

3.emoce a chování

emoční práce a dřina

emoční práce a dřina: vymezení

(Hochschild, 1979)

emoční dřina (emotional labor)

Emoční dřina je projevování emocí, které jsou v daném kontextu žádoucí nebo přímo požadované a tento kontext je spojen s platem.

emoční práce (emotional work)

Emoční dřina je projevování emocí, které jsou v daném kontextu žádoucí nebo přímo požadované a tento kontext není spojen s platem.

emoční práce a dřina: příklady

(Hochschild, 1979)

emoční dřina (emotional labor)

práce servírky, prodejce, manžera, učitele, ...

emoční práce (emotional work)

rodinná setkání, partnerské schůzky, ...

povrchové a hluboké předstírání

povrchové a hluboké předstírání

povrchové předstírání (surface acting)

Povrchové předstírání označuje proces, kdy se osoba snaží skrýt vlastní pocity spojené s danou situací a snaží se projevovat emoce, které jsou v daném kontextu žádoucí.

hluboké předstírání (deep acting)

Hluboké předstírání označuje proces, kdy se osoba snaží změnit vlastní prožívání dané situace na základě toho, co je po ní v daném kontextu požadováno.

emoční regulace

emoční regulace

- identifikování a práce s emocemi osoby
- techniky emoční regulace:
 - povrchové předstírání,
 - hluboké předstírání,
 - potlačování emocí,
 - kognitivní přehodnocení,
 - sociální sdílení,
 - ...

teorie afektivních událostí

teorie afektivních událostí (AET) (affective events theory)

(Weiss & Cropanzano, 1996)

teorie afektivních událostí (affective events theory – AET)

Teorie afektivních událostí tvrdí, že pracovní prostředí způsobuje emoční reakce na straně zaměstnanců, které následně ovlivňují pracovní postoje a chování, což následně dále ovlivňuje emoce zaměstnanců.

vliv emocí na rozhodování

vliv emocí na rozhodování

- Morání emoce
 - efekt vedlejšího účinku / Knobův efekt (Knobe, 2003)

- Vliv emocí na rozhodování obecně
 - Hypotéza somatických markerů (Damasio, 1994)
 - experimentální ověřování (např. Iowa gambling task)

4. emoční inteligenci

emoční inteligence (EI)

- Beldoch, M. (1964):
Sensitivity to expression of emotional meaning in three modes of communication
- Goleman (1995):
Emotional intelligence
- Emoční inteligence je schopnost
 - vnímat emoce v sobě samém a v druhých,
 - pochopit význam těchto emocí,
 - adekvátně regulovat vlastní emoce.

emoční inteligence (EI): vymezení

emoční inteligence (EI) (emotional intelligence)

Emoční inteligence označuje schopnost vnímat, rozeznat a pracovat s emocemi.

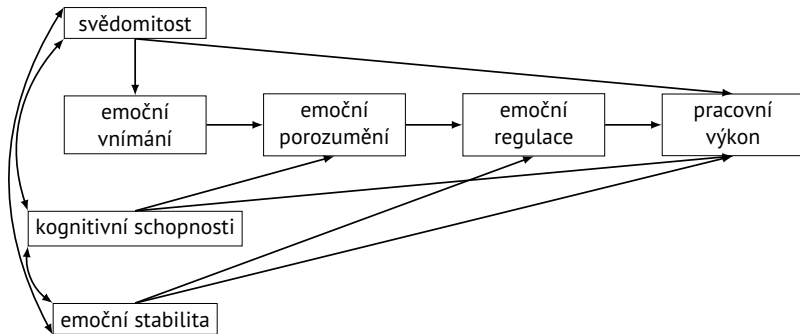
strukturální model EI

 The **EQ-i^{2.0}** Model

Copyright © 2011 Multi-Health Systems Inc. All rights reserved.
 Based on the original BarOn EQ-i authored by Reuven Bar-On, copyright 1997.

Multi-Health Systems Inc. (2017)

kaskádový model EI

Joseph and Newman (2010)

7. emoce a organizace

oblasti aplikace práce s emocemi I/II

- SELEKCE
 - charakterizování pozice
 - výběr kandidáta
- ROZHODOVÁNÍ
 - vliv emocí na rozhodování
 - riskování vs. pesimismus
 - mírně pozitivní
- KREATIVITA
 - flexibilitu, kreativitu, otevřenost ...

oblasti aplikace práce s emocemi II/II

- MOTIVACE
 - vliv na celková očekávání
 - zpětná vazba
- VŮDCOVSTVÍ
 - nákaza
- VYJEDNÁVÁNÍ
 - ovládání

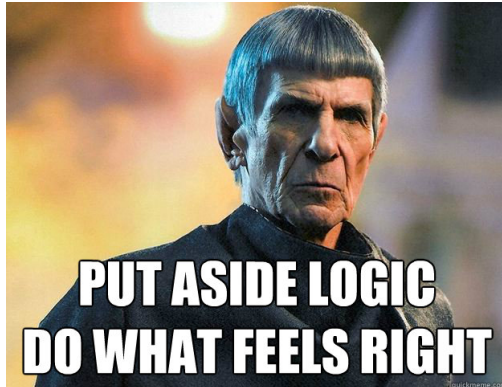
další oblasti aplikace práce s emocemi

- služby
- pracovní postoje
- deviantní chování
- bezpečnost práce

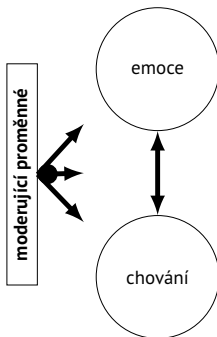
SHRNUTÍ

Potřebujeme emoce?

quick meme (2018b)

shrnutí

Zdroje I

- Baum, S. c. (2009). Lie to Me. TV Series (2009–2011).
- Damasio, A. R. (1994). Descartes' error: emotion, reason and the human brain. Putnam Publishing.
- Ekman, P. (1992). An argument for basic emotions. *Cognition & emotion*, 6(3-4), 169–200.
- Fisher, Max. (2012). A color-coded map of the world's most and least emotional countries.
https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2012/11/28/a-color-coded-map-of-the-worlds-most-and-least-emotional-countries/?utm_term=.d14c240bf8fb.
- Goleman, D. P. (1995). Emotional intelligence: Why it can matter more than iq. Bloomsbury.
- Hochschild, A. R. (1979). Emotion work, feeling rules, and social structure. *American journal of sociology*, 85(3), 551–575.
- Jack, R. E., Garrod, O. G., & Schyns, P. G. (2014). Dynamic facial expressions of emotion transmit an evolving hierarchy of signals over time. *Current biology*, 24(2), 187–192.
- Johnson-Laird, P. N., & Oatley, K. (1989). The language of emotions: An analysis of a semantic field. *Cognition and emotion*, 3(2), 81–123.
- Joseph, D. L., & Newman, D. A. (2010). Emotional intelligence: an integrative meta-analysis and cascading model. *Journal of applied psychology*, 95(1), 54–78.
- Knobe, J. (2003). Intentional action and side effects in ordinary language. *Analysis*, 63(279), 190–194.
- Multi-Health Systems Inc. (2017). The EQ-i 2.0® Model. <https://tap.mhs.com/EQi20TheScience.aspx>.
- quick meme. (2018a). Disregard Emotion Acquire Logic. <http://www.quickmeme.com/meme/50rb>.
- quick meme. (2018b). Put Aside Logic Do What Feels Right. <http://www.quickmeme.com/meme/3ubxic>.
- Russell, J. A. (1980). A circumplex model of affect. *Journal of personality and social psychology*, 39(6), 1161–1178.
- Seligman, M. E. P. (2002). Pleasure, Meaning & Eudaimonia. Authentic Happiness. Retrieved 2017-06-19, from <https://www.authentic happiness.sas.upenn.edu/es/content/pleasure-meaning-eudaimonia>
- subliminalhacking.net. (2010). Its the little thing... Micro Expressions. <http://www.subliminalhacking.net/2010/07/19/its-the-little-things-micro-expressions/>.

Zdroje II

- Weiss, H. M., & Cropanzano, R. (1996). Affective events theory: A theoretical discussion of the structure, causes and consequences of affective experiences at work. *Research in organizational behavior: An annual series of analytical essays and critical reviews*, Vol. 18..
- Zagalo, N., Torres, A., & Branco, V. (2005). Emotional spectrum developed by virtual storytelling. In *International conference on virtual storytelling* (pp. 105–114).

Tato prezentace vznikla za podpory
Fondu rozvoje Masarykovy univerzity
Projekt: MUNI/FR/1282/2017
Inovace výuky psychologie, sociokulturních
a manažerských dovedností v rámci ESF